

Izvođenje dokaza videokonferencijom

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters) Poljska

1 Postoji li mogućnost izvođenja dokaza videokonferencijom uz sudjelovanje suda u državi članici koja upućuje zahtjev ili neposredno od strane suda u toj državi članici? Ako postoji, koji se nacionalni postupci ili zakoni primjenjuju?

U Poljskoj se dokazi mogu izvoditi putem videokonferencije u skladu s člancima od 12. do 14. i člancima od 19. do 21. Uredbe (EZ) 2020/1783 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima (izvođenje dokaza) (preinaka). Upotreba videokonferencije uređena je Zakonom o parničnom postupku (dalje u tekstu: „ZPP”), konkretno člankom 151. stavkom 2. i člankom 235. stavkom 2. ZPP-a, Uredbom ministra pravosuđa od 11. ožujka 2024. o vrstama tehničke opreme i resursa koji se upotrebljavaju u zgradama sudova za izvođenje dokaza tijekom saslušanja na daljinu u građanskim postupcima, metodama upotrebe tih vrsta tehničke opreme i resursa te načinu pohrane, reproduciranja i kopiranja evidencija tijekom izvođenja dokaza (Službeni list 2024., točka 357.) i Obavijestju ministra pravosuđa od 5. ožujka 2024. o tehničkim standardima za programiranje i zahtjeve u pogledu hardvera potrebne za sudjelovanje u saslušanjima na daljinu (Službeni list, Ministarstvo pravosuđa 2024., točka 82.).

2 Postoje li ograničenja u pogledu osoba koje se može saslušati videokonferencijom – primjerice, može li se tako saslušati samo svjedoke ili i druge osobe, poput stručnjaka i stranaka u postupku?

Poljskim zakonodavstvom nisu propisana takva ograničenja: stručnjake, stranke i svjedoke može se saslušati putem videokonferencije.

Sud koji odlučuje može naložiti izvođenje dokaza na daljinu u kontekstu saslušanja na daljinu, osim ako je to isključeno prirodom dokaza (članak 235. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Stranka može podnijeti prigovor na saslušanje svjedoka izvan sudnice na saslušanju na daljinu, ali najkasnije sedam dana nakon što je obaviještena o namjeri izvođenja dokaza na taj način. Ako je prigovor uspješno podnesen, sud poziva svjedoka da se osobno pojavi u sudnici (članak 263. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

3 Postoje li ikakva ograničenja kad je riječ o vrsti dokaza koje se može izvoditi videokonferencijom?

Poljskim pravom ne predviđaju se posebna pravila o ograničenjima u pogledu vrste dokaza koji se mogu izvoditi upotrebom videokonferencije, nego se samo zahtijeva da priroda dokaza ne isključuje tu mogućnost (članak 235. stavak 2. CCP-a). Naime, izvođenje određenih dokaza putem videokonferencije (npr. dokazi izvedeni vizualnim pregledom) u praksi se može pokazati nemogućim ili znatno otežanim. Konačnu procjenu donosi sud.

Predsjedavajući sudac može naložiti održavanje saslušanja s pomoću tehničkih sredstava koja omogućuju njegovo održavanje na daljinu (saslušanje na daljinu), pod uvjetom da to nije isključeno prirodom aktivnosti koje će se obavljati na saslušanju i da se održavanjem saslušanja na daljinu osigurava potpuna zaštita postupovnih prava stranaka i dobro odvijanje postupka. U tom su slučaju suci i službenik za snimanje prisutni u sudnici, a ostale osobe koje prisustvuju saslušanju ne moraju se nalaziti u prostorijama suda. Snimanje slike i zvuka postupovnih aktivnosti koje se odvijaju u sudnici šalje se u mjesto gdje se nalaze oni sudionici rasprave koji su izjavili da namjeravaju sudjelovati na daljinu te od mjesta u kojem se ti sudionici nalaze do zgrade suda koji vodi postupak (članak 151. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

4 Postoje li ograničenja kad je riječ o mjestima na kojima se osobe može saslušati videokonferencijom, tj. mora li to biti u prostorima suda?

Ako se saslušanje održava putem videokonferencije, osoba koju se saslušava i druge stranke u postupku koje nisu u sudnici mogu se nalaziti u prostorijama drugog suda ili na drugom mjestu.

Osoba koja prisustvuje sastanku na daljinu izvan prostorija suda dužna je obavijestiti sud u mjestu u kojem se nalazi i učiniti sve kako bi osigurala da su uvjeti u njezinu mjestu boravišta u skladu s dostojanstvom suda i ne sprečavaju je u izvršavanju postupovnih radnji u kojima sudjeluje. Ako se informacije odbiju ili ako ponašanje te osobe izaziva opravdane sumnje u pravilno odvijanje postupovnih radnji u kojima sudjeluje na daljinu, sud može pozvati tu osobu da se pojavi u sudnici.

Na zahtjev predsjedavajućeg suca, osoba koja sudjeluje na sastanku na daljinu mora pružiti informacije o mjestu gdje se nalazi i o osobama u svojoj pratnji.

Ako je riječ o osobi lišenoj slobode, u postupku sudjeluju i predstavnik uprave zatvora ili istražnog zatvora te, prema potrebi, osoba ovlaštena za zastupanje i tumač.

5 Je li dopušteno snimanje saslušanja videokonferencijom i ako jest, postoji li oprema za to?

Zapisnik sa sastanka u pravilu se sastavlja korištenjem opreme za snimanje zvuka ili slike i zvuka. U tom slučaju, sud po službenoj dužnosti snima i saslušanje koje se održava putem videokonferencije. Međutim, ako se zapisnik sa sastanka sastavlja samo u pisanom obliku (npr. zbog nedostatka odgovarajuće opreme u sudnici), sjednice, uključujući one koje se održavaju putem videokonferencije, ne snimaju se, a njihov se tijek bilježi u zapisnik. U tom je slučaju ipak moguće da stranka snimi tijekom sastanka tako da koristi uređaj za snimanje zvuka (npr. mobilni telefon s funkcijom diktafona). Odobrenje suda nije potrebno, a stranka je dužna samo obavijestiti sud o namjeri snimanja zvuka.

Snimanje slike i zvuka postupovnih aktivnosti koje se odvijaju u sudnici šalje se u mjesto gdje se nalaze oni sudionici rasprave koji su izjavili da namjeravaju sudjelovati na daljinu te od mjesta u kojem se ti sudionici nalaze do zgrade suda koji vodi postupak.

6 Na kojem se jeziku treba održati saslušanje: (a) ako se zahtjevi podnose na temelju članaka od 12. do 14. Uredbe o izvođenju dokaza; i (b) ako se dokazi neposredno izvode u skladu s člancima od 19. do 21. Uredbe o izvođenju dokaza?

(a) Kad je riječ o saslušanju uživo u skladu s člancima od 12. do 14., ono se u pravilu održava na poljskom jeziku. Poljskim pravom ne predviđa se mogućnost održavanja saslušanja pred poljskim sudom na jeziku koji nije poljski.

(b) Kad je riječ o neposrednom izvođenju dokaza u skladu s člancima od 19. do 21., jezik na kojem se održava saslušanje određuje sud koji upućuje zahtjev. Međutim, u skladu s člankom 19. stavkom 4. Uredbe 2020/1783 poljsko središnje tijelo može postaviti uvjet da se saslušanje mora održati na poljskom jeziku ili da se mora osigurati prijevod na poljski jezik. To se konkretno odnosi na situaciju iz članka 19. stavka 4. točke (2) Uredbe, tj. na situaciju u kojoj je poljski sud uključen u neposredno izvođenje dokaza.

7 Ako su potrebni usmeni prevoditelji, tko ih angažira i gdje bi se trebali nalaziti (a) ako se zahtjevi podnose u skladu s člancima od 12. do 14. Uredbe o izvođenju dokaza; i (b) ako se dokazi neposredno izvode u skladu s člancima od 19. do 21. Uredbe o izvođenju dokaza?

Kad je riječ o saslušanju u skladu s člancima od 12. do 14., tumača osigurava poljski sud kao zamoljeni sud. Ne postoji pravilo o tome gdje bi se tumač trebao nalaziti, osim ako je osoba kojoj je potreban tumač lišena slobode (vidjeti navedenu točku 4.).

Ako je riječ o neposrednom izvođenju dokaza iz članaka od 19. do 21. uredbe, tumača osigurava sud koji upućuje zahtjev. Sud koji upućuje zahtjev isto tako odlučuje gdje će se tumač nalaziti za vrijeme saslušanja. U skladu s člankom 19. stavkom 4. Uredbe 2020/1783, poljsko središnje tijelo može postaviti uvjet da se tumač mora nalaziti na određenom mjestu.

8 Koji se postupak primjenjuje na organiziranje saslušanja i obavješćivanje osobe koju se treba saslušati o vremenu i mjestu saslušanja (a) ako se zahtjevi podnose u skladu s člancima od 12. do 14. Uredbe o izvođenju dokaza; i (b) ako se dokazi neposredno izvode u skladu s člancima od 19. do 21. Uredbe o izvođenju dokaza? U oba slučaja, koliko se vremena ostavlja prilikom dogovaranja datuma saslušanja kako bi se na vrijeme obavijestilo dotičnu osobu?

(a) Kad je riječ o usmenom saslušanju u skladu s člancima od 12. do 14., poljski sud, kao zamoljeni sud, obavješćuje osobu koja treba biti saslušana o datumu i mjestu saslušanja slanjem poziva u skladu s poljskim pravom (konkretno, članci od 131. do 147. Zakona o parničnom postupku), u praksi najčešće preporučenom poštom. Obavijest treba uručiti najkasnije sedam dana prije utvrđenog datuma sastanka. U iznimnim slučajevima to se razdoblje može smanjiti na tri dana (članak 149. Zakona o parničnom postupku). To u praksi znači da se datum saslušanja mora odrediti otprilike mjesec dana unaprijed. Sud može obavijestiti osobu i drugim sredstvima koje smatra primjerenima (npr. telefon ili e-pošta), ako smatra da je to potrebno kako bi se ubrzalo vođenje postupka u tom predmetu. U skladu s člankom 149.¹ Zakona o parničnom postupku sud može pozvati stranke, svjedoke, vještake ili druge osobe na način koji smatra najprikladnijim ako smatra da će to ubrzati rješavanje predmeta. Tako uručen sudski poziv proizvodi učinke predviđene Zakonikom ako je jasno da je adresat o njemu obaviješten u rokovima utvrđenima u članku 149. stavku 2. Tim se odredbama dopušta mogućnost pozivanja na sud različita od načina dostave sudskih poziva iz članaka 131. – 147. ZPP-a. Međutim, u njima se ne navode te druge mogućnosti. To znači da, osim zakonom propisanih načina pozivanja, sud može koristiti sva moguća sredstva pozivanja, kao što su telefon (uključujući SMS), telefaks, e-pošta i drugo.

(b) Kad je riječ o neposrednom izvođenju dokaza u skladu s člancima od 19. do 21., obvezu slanja obavijesti o datumu i mjestu saslušanja ima sud koji upućuje zahtjev, koji u tom pogledu primjenjuje vlastito pravo. Ako organizacija saslušanja zahtijeva suradnju s poljskim sudom (npr. kako bi se osiguralo sudjelovanje tog suda u saslušanju ili čak osigurale prostorije i oprema za videokonferencijski poziv), sud koji upućuje zahtjev pri određivanju datuma saslušanja mora uzeti u obzir dostupnost opreme i osoblja na poljskoj strani. Ta dostupnost znatno varira i zahtijeva utvrđivanje na pojedinačnoj osnovi.

9 Koji su troškovi povezani s uporabom videokonferencije i kako se podmiruju?

U skladu s pravilima iz članka 22. Uredbe 2020/1783 poljski sudovi zahtijevaju nadoknadu troškova navedenih u toj uredbi i traže predujam za troškove mišljenja vještaka. Ostale troškove koji se odnose na videokonferencijski poziv snosi Poljska.

10 Kojim se zahtjevima, ako postoje, osigurava da je osoba koju neposredno sasluša sud koji upućuje zahtjev obaviještena o tome da je njezino sudjelovanje dobrovoljno?

Sud koji upućuje zahtjev dužan je obavijestiti osobu koja se sasluša da se saslušanje može održati samo na dobrovoljnoj osnovi, bez primjene prisilnih mjera. Ako je poljski sud uključen u neposredno izvođenje dokaza, može zahtijevati osiguranje da se saslušanje održava na dobrovoljnoj osnovi (članak 19. stavak 2. i članak 19. stavak 4. Uredbe 2020/1783).

11 Kojim se postupkom utvrđuje identitet osobe koju se treba saslušati?

Sud provjerava identitet osobe tako što od nje traži da predoči ispravu kojom se potvrđuje njezin identitet ili identitet i državljanstvo. Odnosno: za poljske državljane to je osobna iskaznica ili putovnica, a za strance putovnica, putna isprava ili druga važeća isprava kojom se potvrđuje njihov identitet odnosno njihov identitet i državljanstvo. Saslušanje svjedoka započinje i pitanjima o njemu i njegovu odnosu sa strankama. Isti se zahtjevi primjenjuju *mutatis mutandis* na osobe koje prisustvuju saslušanju koje se odvija korištenjem tehničkih sredstava koja omogućuju njegovo održavanje sredstvima komunikacije na daljinu izvan prostorija suda.

12 Kakvi se zahtjevi primjenjuju na davanje prisega i koje podatke treba poslati sud koji upućuje zahtjev ako je potrebna prisega tijekom neposrednog izvođenja dokaza u skladu s člancima od 19. do 21. Uredbe o izvođenju dokaza?

Kad je riječ o saslušanjima u skladu s člancima od 19. do 21., ako sud koji upućuje zahtjev obavijesti poljsko središnje tijelo o svojoj namjeri da sasluša svjedoka pod prisegom, ono može zatražiti tekst prisega. Ako je prisega u sukobu s osnovnim načelima poljskog prava, središnje tijelo ima pravo ne pristati na saslušanje ili zatražiti uporabu teksta prisega koji se upotrebljava u poljskom zakonodavstvu.

13 Na koji se način osigurava da na mjestu gdje se održava videokonferencija postoji osoba za kontakt koju može kontaktirati sud koji upućuje zahtjev i osoba koja je dostupna na dan saslušanja i koja može upravljati opremom za videokonferenciju te otkloniti moguće tehničke poteškoće?

Ako se videokonferencijski poziv održava u prostorijama poljskog suda, poljskog zatvora ili poljskog istražnog zatvora, te ustanove osiguravaju specijalizirane usluge videokonferencije. Podaci za kontakt odgovorne osobe priopćavaju se sudu koji upućuje zahtjev u okviru tehničkih priprema za videokonferencijski poziv.

Predsjedavajući sudac može naložiti da osoba lišena slobode sudjeluje u postupovnim aktivnostima samo u kontekstu sastanka na daljinu. U tom slučaju na sastanku sudjeluju i predstavnik uprave zatvora ili istražnog zatvora te, prema potrebi, osoba ovlaštena za zastupanje, ako postoji, i tumač, ako je imenovan. Ta se odredba primjenjuje *mutatis mutandis* na osobe koje podliježu terapijskim postupcima na temelju posebnih odredbi (članak 151. stavak 4. Zakona o parničnom postupku).

14 Traže li se ikakvi dodatni podaci od suda koji upućuje zahtjev i, ako da, koji?

U načelu u skladu s poljskim pravom nisu potrebne takve dodatne informacije. Ako su dodatne informacije ipak potrebne (primjerice radi tehničkih dogovora s poljskim sudom), one moraju biti napisane na poljskom jeziku ili prevedene na poljski jezik. Dopuštene su videokonferencije (saslušanja na daljinu), pod uvjetom da to nije isključeno prirodom aktivnosti koje će se obavljati na saslušanju i da se održavanjem saslušanja na daljinu osigurava potpuna zaštita postupovnih prava stranaka i dobro odvijanje postupka. U tom su slučaju suci i

službenik za snimanje prisutni u sudnici, a ostale osobe koje prisustvuju saslušanju ne moraju se nalaziti u prostorijama suda.

■ Posljednji put ažurirano: 22/11/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.